

15 thông điệp của WIPO về sở hữu trí tuệ

✦ MAI ANH

Ngày 26/4 hàng năm được Tổ chức Sở hữu trí tuệ Thế giới (WIPO) chọn làm “Ngày Sở hữu trí tuệ Thế giới” (World Intellectual Property Day - World IP Day). Thông qua các chủ đề của World IP Day, WIPO truyền đi thông điệp khuyến khích đổi mới, sáng tạo toàn cầu.

Năm 2015 là lần thứ 15 World IP Day được WIPO tổ chức nhằm nâng cao nhận thức về vai trò của sở hữu trí tuệ (SHTT) trong cuộc sống, cũng như vinh danh sự đóng góp của các nhà sáng tạo vào sự phát triển của xã hội. Nhìn lại những thông điệp mà WIPO đã nỗ lực truyền đạt trong suốt 15 năm qua, WIPO đã luôn kiên trì với mục tiêu đẩy mạnh hoạt động sáng tạo và tạo điều kiện chuyển giao công nghệ liên quan đến SHTT sang các nước đang phát triển để đẩy nhanh tốc độ phát triển kinh tế, xã hội và văn hóa, đồng thời bảo vệ quyền SHTT trên toàn thế giới.

2001 - Tạo ra tương lai từ hôm nay (Creating the Future Today) là chủ đề của World IP Day đầu tiên trên thế giới - 26/04/2001. Thông điệp nhấn mạnh tầm quan trọng của sự sáng tạo và những người làm công việc sáng tạo đối với sự phát triển của xã hội ở khắp mọi nơi. Với thông điệp này, WIPO cũng tự cam kết sẽ nỗ lực hết sức để đảm bảo mọi sản phẩm sáng tạo đều được khai thác hiệu quả, phục vụ lợi ích chung của mọi quốc gia.

2002 - Khuyến khích sáng tạo (Encouraging Creativity). Thông điệp của World IP Day 2002 khẳng định: khả năng sáng tạo của con người khi được khai thác bởi các hệ thống SHTT sẽ là chìa khóa để tạo ra của cải, nâng cao chất lượng cuộc sống và làm phong phú thêm di sản văn hóa trên toàn cầu.

2003 - Đưa SHTT vào công việc kinh doanh của bạn (Make Intellectual Property Your Business). Thông điệp World IP Day 2003 nhấn mạnh vai trò không thể thiếu của SHTT trong việc đạt được thành công của doanh nghiệp. Doanh nghiệp cần biết tận dụng tài sản trí tuệ và vận dụng các công cụ SHTT để đạt mục tiêu kinh doanh. Theo WIPO, tài sản vô hình (sáng chế, nhãn hiệu, kiểu dáng công nghiệp...) đôi khi giá trị hơn cả các tài sản hữu hình.

2004 - Khuyến khích sáng tạo – Tầm quan trọng của SHTT trong phát triển kinh tế và văn hóa-xã hội (Encouraging Creativity - the Importance of IP for Economic, Social and Cultural Development). Theo WIPO, mọi quốc gia – bằng cách khai thác sức mạnh của sáng tạo và đổi mới trên nền tảng hệ thống SHTT – có thể nhanh chóng đạt được tốc độ tăng trưởng cả về kinh tế lẫn văn hóa. Thông điệp World IP Day 2004, WIPO kêu gọi mọi chính phủ tích cực kết hợp chính sách SHTT vào chiến lược phát triển tổng thể, xây dựng nhận thức về giá trị SHTT và phát triển cơ sở hạ tầng thích hợp cho phép công dân tận dụng đầy đủ lợi thế của hệ thống SHTT. Mục tiêu là tạo ra môi trường kinh tế và văn hóa thực sự khuyến khích sáng tạo.

2005 - Suy nghĩ, Tưởng tượng, Sáng tạo (Think, Imagine, Create). Thông điệp World IP Day 2005 hướng đến thế hệ trẻ, những người giàu trí tưởng tượng, tò mò, sẵn sàng khám phá và đẩy tiềm năng sáng tạo. WIPO thúc giục người trẻ khắp nơi tự tìm hiểu năng

lực sáng tạo của bản thân và đừng cảm theo đuổi ước mơ. Bên cạnh đó, giới trẻ cũng cần nhận biết được việc bảo vệ quyền SHTT sẽ giúp nuôi dưỡng sức sáng tạo và đổi mới, cũng như tầm quan trọng của bằng sáng chế, bản quyền, nhãn hiệu hàng hóa, kiểu dáng công nghiệp, chỉ dẫn địa lý...trong cuộc sống hàng ngày.

2006 - Khởi đầu bằng ý tưởng (It Starts With An Idea).

Năm 2005 dành để kỷ niệm các “Ý tưởng” - điểm khởi đầu cho mọi tài sản trí tuệ, hạt giống của mọi sáng kiến và công trình sáng tạo. Thông điệp World IP Day 2006 của WIPO cũng nhấn mạnh, chúng ta tạo ra vô số ý tưởng mỗi ngày, nhưng ít người nhận ra rằng, ý tưởng của chính mình đôi khi là kết quả từ ý tưởng của nhiều người khác nữa. Đó là lý do chúng ta cần đến hệ thống SHTT để quản lý, sử dụng và khai thác ý tưởng hiệu quả hơn.

2007 - Khuyến khích sáng tạo – Mối quan hệ giữa tài sản trí tuệ và sự sáng tạo (Encouraging Creativity - the Link Between IP and Creativity).

Hiếm người nhận ra mối liên kết giữa các tài sản trí tuệ và sự sáng tạo. “Sáng tạo” thường được dùng cho thế giới của nghệ sĩ, nhạc sĩ, nhà thơ... Trong khi đó, “tài sản trí tuệ” thường tạo cảm giác về tính pháp lý, tranh chấp... Thông điệp mà WIPO muốn truyền tải đến mọi người nhân World IP Day 2007 là: chính hệ thống SHTT là công cụ giúp duy trì, nuôi dưỡng sự sáng tạo và đảm bảo lợi ích cho những người sáng tạo.

2008 - Biểu dương đổi mới và thúc đẩy tôn trọng SHTT (Celebrating innovation and promoting respect for intellectual property).

Trong thông điệp World IP Day 2008, WIPO chỉ ra rằng không chỉ có sự sáng tạo của con người cần được vinh danh, mà các quyền SHTT - công cụ giúp nuôi dưỡng và nhân rộng sự sáng tạo - cũng cần được công nhận như động lực quan trọng cho sự phát triển kinh tế, văn hóa và xã hội. Nếu không được đảm bảo quyền lợi bởi các hệ thống SHTT, nhiều công nghệ mới sẽ không được phổ biến

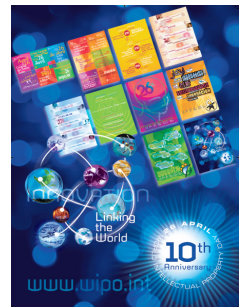
để giải quyết các vấn đề toàn cầu, cũng như nhiều sự kiện thể thao và giải trí sẽ không được phát sóng rộng rãi.

2009 - Đổi mới xanh (Green Innovation). Nhiều thập kỷ phát triển công nghệ đã khiến trái đất ô nhiễm và khí hậu biến đổi nặng nề. Chìa khóa để ngăn chặn tình trạng suy giảm này là phát triển và phổ biến các phương tiện kỹ thuật giúp “xanh hóa” cuộc sống, chẳng hạn: phát triển năng lượng tái tạo; tạo ra giống cây chịu hạn và lũ lụt; sáng chế vật liệu thân thiện với môi sinh... Thông điệp World IP Day 2009, WIPO nhấn mạnh sự đóng góp của hệ thống SHTT trong việc kích thích sáng tạo, phổ biến và ứng dụng công nghệ sạch, thiết kế xanh, sản phẩm thân thiện với môi trường, xây dựng thương hiệu sinh thái...

2010 - Đổi mới - Kết nối thế giới (Innovation - Linking the World).

Thông điệp World IP Day 2010 nhấn mạnh vai trò của SHTT trong việc kết nối và lan tỏa các lợi ích của quá trình đổi mới trên phạm vi toàn thế giới. Nhờ sự đổi mới nhanh chóng và việc phổ biến quá trình đổi mới, giờ đây, người ta có thể vượt chấu lục trong vài giờ, tìm kiếm thông tin, trò chuyện, trao đổi hình ảnh, âm nhạc... từ bất cứ đâu, chỉ với thiết bị nhỏ gọn trong lòng bàn tay. Sự đổi mới đang tạo ra xã hội toàn cầu, mà trong đó, các hệ thống SHTT là thành tố quan trọng. Hệ thống SHTT hỗ trợ chia sẻ thông tin, bí quyết công nghệ, tạo khuôn khổ pháp lý cho quá trình kinh doanh và phổ biến công nghệ, cung cấp ưu đãi để doanh nghiệp đổi mới, cạnh tranh và hợp tác, qua đó giải quyết các vấn đề toàn cầu.

2011 - Thiết kế tương lai (Designing the Future).

Thông điệp World IP Day 2011 nhấn mạnh vai trò của “kiểu dáng công nghiệp” đối với doanh nghiệp, xã hội và trong việc định hình những đổi mới của tương lai. Kiểu dáng công nghiệp còn được gọi là “mỹ thuật công nghiệp”, cho phép chúng ta phân biệt các đối tượng sản xuất hàng loạt, các sản phẩm, thương hiệu với nhau. Những kiểu dáng mới hướng đến sự thoải mái, tiện dụng và an toàn cho người sử dụng. WIPO cũng khẳng định, thiết kế tương lai phải là “thiết kế xanh”, và các hệ thống SHTT sẽ hỗ trợ các nhà sáng chế quan tâm đến xu hướng này thông qua việc bảo hộ kiểu dáng nguyên gốc, chống sao chép bất hợp pháp.

2012 - Các nhà sáng tạo có tầm nhìn xa (Visionary Innovators).

2012 là năm World IP Day dành để vinh danh những “nhà sáng tạo vĩ đại”, những người mà các sáng tạo của họ làm biến đổi hoàn toàn cuộc sống chúng ta. Một số nhân vật đã được dẫn chứng như Cai Lun - người sáng chế ra giấy, Johannes Gutenberg – tạo nên khuôn in typô di động và Tim Berners Lee – cha đẻ của World Wide Web, người đặt nền móng cho truyền thông đại chúng thế kỷ 21... Thông điệp cũng nhấn mạnh vai trò của SHTT như cơ chế cân bằng giữa lợi ích của cá nhân người sáng tạo và lợi ích của xã hội, giữa lợi ích của nhà sản xuất và người tiêu dùng, và cho thấy năng lực của hệ thống SHTT trong việc nhân rộng hiệu quả của các sáng chế.

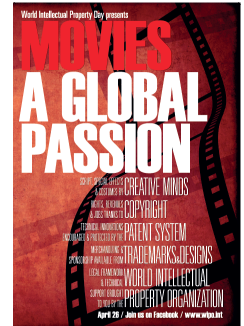
2013 - Sáng tạo: trách nhiệm của thế hệ trẻ (Creativity - The Next Generation).

Hãy luôn sáng tạo và đổi mới – đó là lời kêu gọi của WIPO dành cho giới trẻ trong thông điệp World IP Day 2013. Ngoài ra, WIPO cũng nhấn nhủ thế hệ trẻ cần ý thức được vai trò của SHTT trong việc quản lý sự sáng tạo và đổi mới. Bởi vì thế hệ trẻ, với khả năng tưởng tượng và đổi mới vượt xa thế hệ trước, sẽ là những người định hình nền tương lai.

2014 - Điện ảnh: niềm đam mê toàn cầu (Movies: a Global Passion).

Thông điệp World IP Day 2014, WIPO nhấn mạnh vai trò của SHTT trong việc tiếp sức ngành công nghiệp điện ảnh. Lời kêu gọi dành cho mọi người là: hãy tìm hiểu phía sau hậu trường, để có cái nhìn sâu sắc hơn về công việc của các nhà làm phim khi chuyển thể kịch bản lên màn ảnh, cách họ thu hút các nhà đầu tư, cách kiếm sống của diễn viên và nhà biên kịch, cách thúc đẩy và mở rộng biên giới của sức sáng tạo trong ngành công nghiệp phim ảnh của sự đổi mới.

2015 - Hãy đứng dậy, đứng lên - vì âm nhạc (Get up, stand up. For music).

Trong thông điệp mới nhất của World IP Day 2015, âm nhạc được mô tả như “cách thể hiện sự sáng tạo phổ quát nhất”, “vượt qua mọi biên giới” để kết nối mọi người bằng những giai điệu nguyên sơ. Đây sẽ là thời khắc tôn vinh công việc nhọc nhằn và đầy cảm xúc của những người sáng tạo âm nhạc trên toàn thế giới – ca sĩ, nhạc sĩ, nhạc công, nhà sản xuất, người biên tập, kỹ thuật viên, và nhiều người khác. □

Microbiome: định nghĩa mới về “chăm sóc sức khỏe”

✧ NHẬT ANH

Sau ADN, microbiome là phát hiện mới về “bộ gene thứ hai” của con người.

Chúng ta tự gọi mình là “người”, nhưng hóa ra chỉ có khoảng 10% gene “người” trong cơ thể. Vậy những gì làm nên 90% tổng số gene còn lại?

Đó là một hệ sinh thái gồm hàng trăm ngàn tỷ vi sinh vật gồm vi khuẩn, virút, nấm, động vật nguyên sinh... đang sinh sống và bao phủ mọi ngóc ngách cơ thể. Chúng cực kỳ bé nhỏ, gần như vô hình dưới mắt thường, sống cuộc đời tưởng chừng nhàm chán (ăn, lớn lên và sinh sản) nhưng lại tác động rất lớn đến sức khỏe con người. Các nhà khoa học gọi chúng là “microbiome”, tức toàn bộ hệ gene của cộng đồng các vi sinh vật đang cư ngụ ở trên và bên trong cơ thể.

Khái niệm “microbiome” được tìm ra vào năm 1990 bởi bác sĩ David Relman của Đại học Stanford. Trung bình trong mỗi tế bào người có khoảng 10 loại vi sinh vật cư ngụ với kích thước khoảng 1/10-1/100 kích thước tế bào. Chúng sống trên da, ở miệng, nơi mũi..., nhưng